

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: *Jed z Judey*

Stránky: 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180

A znova klad jsi rámě kol mé šíje
 a znova líbal: — Oběti má bědná,
 ne tebe, ale srdce, srdce svoje
 já posílám pryč. —

Já ti řekla, Tite:

— Buď proklet Řím i s celým blahem svojím,
 když růst má ze zlomených duší našich! —

Pak nosítka má hnula se — víc nevím.
 Dní kolik, nocí kolik — kdo je čítal?
 kdo vědět moh, zda den či noc je venku?
 Vždyť neznala jsem, zdali vůbec žiji . . .

A potom stanuli kdes se mnou . . . Nevím,
 jak zovou lidé kraj ten . . . Gellius ved
 mě do villy . . . Je nebe modré tady
 jak nad Judeou, domovinou mojí,
 a modré moře přítulně se tlačí
 k šedivým skalám břehu. V dálce hory.

Jak dlouho jsem tu, nevím. Nevím vůbec
 ničeho více. Čekala jsem pouze
 zrak obrácený v nitro, k duši svojí,
 kde všecka slova tvoje ke mně, Tite,
 tvé pohledy, tvůj dech, tvé hlavy vůně
 se skryly, nezničeny časem, dálkou,
 a potravou a nápojem mi byly.

Gellius přišel někdy. Mluvil dlouho
zde s lidmi, kteří kloní hlavu k zemi,
kdykoli krok můj kolem nich se šine.
Já čekala, jak matná lampa plane
do noční tmy, než přijde světlo slunce.
Gellius přišel . . . Tite, už je jasno . . .

— Že není činu, jehož litoval bys,
jen jeden vyjímaje —

Slunce moje,
já dočkala se . . . Jasno je tak kolem . . .
A možno shasit lampu unavenou . . .

SENATOR.

(Plinius mladší píše Calestrovi Tironovi.)

O těžké ztrátě dávám zprávu tobě —
 leč možno jenom ztrátou zvát smrt muže,
 jenž byl mi, čím byl Corellius Rufus?
 Mých činů svědek, vůdce cestou žití,
 učitel vlídný, blahovolný přítel —
 ó Tiro, lepší část jsem sebe ztratil
 a to, co zbylo, bojím se, že bude
 žít nyní tupě, netečně a líně,
 jak jaty pták kdes na venkovském dvorci,
 jenž křídel zbaven byl a výšky vzduchu.

Je mrtev, mrtev Corellius Rufus!
 A o své vůli zemřel, člověk pevný,
 jenž všecky důvody měl k délce žití:
 svědomí čisté, pověst nejryzejší,
 všech lidí úctu, ženu, dceru, vnuka
 a vedle těchto záruk řadu přátel.

Však radost žití byla převážena
 důvody smrti; Corellius Rufus
 měl nemoc zlou a trapný boj s ní vedl.
 Jak sám mi řekl, po třicátém roce
 přepadla pakostnice nohy jeho,
 rodinná nemoc, nebot ty syn také
 jak jiné věci dědí po svém otci.
 Mlad — přemáhal ji, když pak přišlo stáří,
 své duše silou se jí už jen bránil.

Jedenkrát — to už nemoc nejen nohy,
 však vítězně i všechny údy zmohla —
 já navštívil jej v letohrádku jeho,
 jenž nedaleko Říma v horách stojí.
 Na lůžku ležel, nebot bolest strašná
 a muka k nevíře jím lomcovaly.

(Žil tehdy ještě Domitian císař,
 a co ti vypisuji, přihodilo
 se právě v posledních dnech vlády jeho.)
 Můj Corellius rukou kýv, i vyšli
 otroci z jizby. Takto vycházeli,
 kdykoliv důvěrný mu přítel přišel.
 I žena vyšla, třebas hodna byla
 tajemství slyšet. On se rozhlíd kolem
 a řek mi šeptem: — Proč pak asi, myslíš,
 že tohle trápení tak dlouho snáším?

Jen proto, že chci o jeden den přežít,
o jediný den toho loupežníka.

(Císaře mínil.) Kdyby síla těla
se duchu rovnala, pak přání moje
by teď už dávno bylo vyplněno. —
Tak promluvil a vzdychl.

Brzy na to
se v Římě stalo, po čem tolík toužil,
a co snad došlo už i v dálku tvoji.
Stefanos, správce v paláci, muž silák,
v obvazu nosil několik dní ruku,
jakoby poraněn byl. Když si císař
zvyk na ten pohled, schoval dýku v obvaz
a předstíraje spiknutí mu zradit
vstoup v komnatu a listinu mu podal.
A co v ní Domitian spěšně hledl,
bod do boku jej, načež přišli druzí
a pod dýkami jejich tyran skonal.

Vydychl senat; slavné světlo padlo
v kurie prostor, kletby sypaly se
na jméno vraha, loupežníka, škůdce,
žebříky přineseny, se zdí rvány
jsou štíty, které nesly obraz jeho,
a s jakou rozkoší se o zem bilo

soch hlavami, jež nesly tahy jeho,
nemožno líčit.

Fama rychlonohá
ti pověděla vše už, nebo poví —
já k osudu se Corellia vracím.

Hispulla, žena jeho, vzkázala mi,
že Corellius odhodlal se zemřít:
po čtyry dny že nepožil už jídla
a nezvratným je vůči slzám, slovům —
bych přišel já k nim s váhou důvodů svých.

Já šel, ne, letěl. Ale letěl marně.
Já muže našel hotového s žitím,
jenž povznešeně k triumfu se chystal
nad nemocí, svým dávným nepřítelem.
— Je rozhodnuto — prohlásil mi pevně
a řek to řecky. — Loupežník je mrtev,
nač ještě čekat? —

Muž ten nežije víc.
Byl starcem už a nemocen byl — vím to.
Prost muk a trápení je nyní — vím to.
Své přátele i vlast, jež nad přátele
mu tady byla, kvetoucí a šťastny
opustil muž ten, volnost jejich spatřil,
los nejkrásnější toho žití — vím to.

A přece truchlím, jak by v květu mládí
a v síle zdraví byl mi býval urván . . .
A ty, až odpovídat budeš, nepiš:
byl stár, byl sláb — to všecko já vím taktéž,
však chceš-li útěchu dát, piš mi něco,
co nečetl a nemyslil jsem posud.
To najdeš-li, pak chtěj mne těšit. Vale!

»CÍSAŘ MÁ UMÍRATI STOJE.«

Kmet císař Ántoninus Pius
 byl blízek smrti. Vetchým tělem
 zimnice dravá probíhala
 hned do varu krev pudíc starou,
 hned mrazíc ji, co plachá duše
 v přeludech divných zmítala se.

Znal císař stav svůj. V jedné chvíli,
 když zimnice běs odpočíval,
 dal poslední svou vůli napsat,
 dal zlatou sošku Štěstí přenést
 v ložnici Marca Aurelia
 a jemu také v přítomnosti
 praefektů, přátel, senatorů
 říš odporučil i svou dceru,
 a potom, hotov s účtem žití
 k zdi obrátil se.

Nastal večer.

Dech starcův těžký byl, neb nesl
 z chorého nitra zbytky žití.
 A ticho smrti stálo v sboru
 těch, kdož tu byli kolem lůžka.

Tu v ložnici vstoup hřmotně tribun,
 by dávným řádem přijal heslo
 pro noční stráže. Z usínání
 vyrušen císař, obrátil se
 hled na vojáka kalným zrakem
 a pousmál se: — Ještě něco? . . .
 Umírat stojí . . . jak to řekl . . .
 kdys Vespasian . . . Ještě heslo . . .
 Tribune, tedy: »Poklid duše« . . . —

Obrátil hlavu, vzdych a skonal.

VEČER MARCA AURELIA VE VINDOBONĚ.

FR. DRTINOVİ.

I.

Při světle lampy v tichu noční chvíle,
 co chladný vítr venku žalně svistí
 o hrany zdí a holé větve stromů
 let zuřivosti svojí rozrážeje,
 zas péro beru v chabé prsty svoje,
 bych slovy zachytíl, co hlavou mojí
 dne během spělo.

Věrné lístky moje,
 vás jediné já neunavil dosud
 tichými rozhovory s duší svojí!
 Vím, lidé těžce nesou hovory mé
 a jenom z úcty před purpurem mojím
 násilně nudu svoji přemáhají
 a k zívání chuf utajit se snaží —
 ach, smutný los to všechněch zkušeností
 i moudrosti zlým trudem vyzískané,

že zajímají toho jen, jenž má je,
a cizím uším prázdnými se zdají
jak větru toho venku naříkání!

A nelze odkázat ty zkušenosti,
poznatky žití, plody hořkých hodin
nikomu v světě . . . Ani synu svému,
a kdybys bolestí i zmíral nad tím . . .

II.

Já marnost všeho poznal, dospěv záhy
nejvyšších stupňů lidské moci, slávy . . .
Dvůr Augustův i žena, dcera jeho,
zefové, sestra, Agrippa i vnuci,
Maecenas, přátel sbor i příživníci,
lékaři, kněží — všecko kořist smrti.
A celé rodiny hle! Pompejové,
rod Corneliův, jenž svou slávou plnil
kruh světa širý — pohled na hrob jejich,
u posledního jména přečteš nápis:
»poslední rodu svého« . . . Vymírají
národy celé — všecko v posled zmizí
v mlčení hlubokém a němém tichu
prostoru bezmezného . . .

Smutek z toho

9*

leh v duši moji. Taký běh je žití:
vše záhy zapomeneš, záhy také
sám zapomenut budeš. Nic víc, nic víc.

III.

Evropa, Asie — jsou koutky světa,
ocean celý — kapka ve všemíru,
a hora Athos — hlíny hrst v něm pouze,
a přítomnost — mžik Věčnosti jest jeden.
Vše je zde mizící a proměnlivé,
a všeho pramenem jest onen Kdosi,
ten Velký, Věčný, Všímvládnoucí Kdosi.
Jenž jícen lví, jed hadí, trn a močál
učinil součástkami toho světa,
by krásy jeho tím víc vynikaly
jak na obrazech světla vedle stínů.
Lva zabít můžeš, vyhnouti se hadu,
trn obejít a močál stranou nechat —
však klnout nesmíš, že jsou tady také.
Sám hostem jsa zde vyčítati nesmíš,
co hostitel tvůj postavit zde ráčil.

IV.

Já na svém žití pracoval jsem pouze
jak sochař, který dlátem neunavně

z mramoru bělostného vybít snaží
 se boha obraz nebo tváře lidské
 a pracuje tak dlouho, až se blíží
 ten výtvar přání jeho, jež má v duši.
 Že někdo druhý prospěch měl z mé práce,
 Řím, národy, jež jméno moje slaví —
 mou není zásluhou. Jak člověk žil jsem,
 jenž jméno člověka chtěl zasloužiti.

V.

Jak v závodech kůň, který doběh k metě,
 a jako pes, jenž honbou uštval zvíře,
 a jako včela, jež med domů vnesla —
 tak člověk mlčeti má o svých skutcích,
 jež přijímá svět s vděčností a chválou,
 a být má jak trs révy, který věrně
 rok co rok pouze sladké hrozny dává.

VI.

Rezavým rouchem oděly se chlumy
 a listí lesů plápolavou barvou,
 Dunaje vody houstonuti se zdají
 a jako ocel tekutá se valí
 k dálnému moři — truchlý obraz smrti !
 A přece jenom k spánku ukládá se

v nádheře barev země, matka stará.
 Ó duše přírody ty nesmrtná,
 vše z tebe vychází, vše trvá tebou
 a k tobě v posled do hrobu se vrací,
 by v jiné podobě a v jiném žití
 zas vyšlo z tebe. — Nač se báti skonu?
 Zda zmizím v harmonii nekonečna,
 či znova ožiji co květ, co ptáče —
 dnes lhostejno je, jako potom bude
 dojista lepším to, co přijde potom.
 Z tohoto světa odejít má mudrc
 jak zralá oliva, jež v pádu žehná
 i zemi, dobré svojí živitelce,
 i stromu, jenž ji nesl během léta.

VII.

Proč tedy neotevřít vlastní rukou
 vchod v ono neznámé, však lepší příští?
 Plod stromu neupadne samovolně
 před časem zralosti své. Nemáš práva
 oloupit samovraždou o svou duši
 společnost lidskou. Přírodě v líc bijí
 křestané oni, kteří vzdorovitě
 svůj život tráví housenka jak v kukle
 a doufajíce smrtí vejít v hody
 jiného žití v tvrdohlavé touze

smrt hledají a našedše ji hynou
s tragickou pompou, theatrálním gestem
a mní tak blížiti se bohu svému!

VIII.

Dřevěné bohů podoby jsou dřevem,
a rozum lidský, potlačený rozum
oddychat začal — a hle, nová mračna
a nový bůh už táhnou proti němu . . .
Však mudrc jenom potlačí svůj povzdech
a klidně dál se dívá na běh věcí,
jež vznikají jen, aby zanikaly
a částkou toho byly, co zvem žitím.

IX.

Já krve lidské neprolil. Ten sok můj,
Cassius, padl jenom špatnosti svou
a mnou byl želen. Věřím v spravedlnost,
jíž stará řecká Nemesis je strážcem,
už v tomto žití. Hadrian kdys pravil,
že žádný císař dosud neodstranil
nástupce svého. Svědomí mé jest mi
tím štítem, který kryje žití moje,
a štít ten čist je, že bych moh i ej držet
jak zrcadlo i každé tváři boha.

X.

Hle, Caligula, Nero, Domitian
 a všichni druzí předchůdcové moji,
 již zapsali se teplým písmem krve
 v občanů paměť! Kdo můž vypočítstí
 strach o život a obavy ty o trůn,
 jež byly strůjci řady oněch poprav?
 Tot smutný byl a bude císaře los,
 že uvěří se v spiknutí a plány,
 až když je císař zabit!

Duše moje,
 my klidni jsme a klidni dále budem.
 Vše předurčeno, vše se musí státi,
 jak v sudbě stojí. Nic my nezměníme,
 minuty nepřidáme k žití svému.
 Mít trpělivost — to je moudrost všecka.

XI.

Říkají, že má žena poskvrnila
 čest ženskou svoji . . . Gladiator z cirku
 a plavec campanský že vhod jí byli,
 neb měla v lásce tuhé mužské svaly
 a širokou plec. Radili mi jemně,
 bych odpudil ji.

Věčné bílé hvězdy,

jak možno býti ještě soudcem jiných,
 když člověk, zrnko náhody a chvilky,
 svou nicotu a malichernost cítě
 je vděčen slunci, které na něj svítí,
 a vděčen květům, že smí patřit na ně!
 Dnes Faustina už spánkem věčným dřímá,
 a čím jsou tomu bezvládnému tělu
 bouř vášní, žádosti a touhy krve?
 Snad utíkala před tou tváří mojí,
 jež nehybnou je v bolestech i štěstí,
 a jistě znudily ji řeči moje,
 jež pouze šatem myšlenek mých jsouce
 — ó vím to dobře — málo jímat mohly
 těkavou duši ženskou. Šla svou cestou,
 kde doufala, že nalézt lze květ blaha.
 I já šel svou a nehleděl jsem ani,
 že šlapu vlastně nohou touhu její,
 že hovorem i tváří tam ji ženu,
 kam potom došla . . .

XII.

Commodus též vzbouzí
 obavy mnohé pro směr povahy své
 u přátel mojich. Šermíře má v lásce,
 a gladiator spíš prý bude z něho

než římský císař. Duše zlá a krutá
 prý čeká v mladistvém tom svěžím těle,
 sny o krvi prý chodí plavou hlavou,
 a den mé smrti bude prý dnem hrůzy
 pro světovládné římské imperium . . .

— Bezmocen stojím, bez úrady hledím,
 však klidna bud, má duše. Osudem-li
 povolán bude syn můj k velkým věcem,
 pak provede je. Je-li v blahu lidstva,
 by zhynul on i druhé děti moje,
 pak nezabráním ani já dnes tomu,
 ni bezmocné mé kosti v době příští . . .

XIII.

Noc pospíchá, a ruka mdlá se chvěje.
 Čas uložit se. Je-li usouzeno,
 uvítám vděčně zoři, jež mě zbudí;
 však zaklepeli marně světlo její
 na oči bezcitné — i tak je dobré.
 Já nelituji ničeho v svém žití
 a nebudu i žití litovati . . .

V O V Č I N C I.

(R. 217—222.)

VLAD. JELOVŠKOVÍ.

Já, Hyppolytus, biskup obce Pontu,
 vyprávět mohu, jaký Jidáš Kristův,
 křesťanstva neřest a hrob obílený
 je tenhle Callistus, jenž k slávě pekel
 je římské obce biskupem a hlavou!
 Já mohu říci, neboť život jeho
 přede mnou leží jak kraj rozprostřený
 a stupně nečisté mi dobře známy,
 po kterých stoupal zlořečený lotr.
 Však napíši to, a ta kniha bude
 důkazem živým pro století příští
 a známkou výstražnou pro obce všechny
 a ovci prašivé, o černé duši,
 jež v žoldu dáblově se vkradla v stádo
 a zvoncem zvoníc na prokleté šíji
 dav důvěřivý vedla k branám pekla.
 Já znal tu potměšilou hlavu kozí,
 když holou lebku před pánum svým skláněl

a v šatě otroka si Římem chodil.
 Pán důvěrou jej dařil i svou přízní
 a peníze mu svěřil, aby otrok
 je zúročením půjček jistých množil,
 však — sluhy poctivého! — sotva cítil
 peníze v hrsti, už se přihodilo,
 že neštěstí měl! Ztratily se prý mu,
 a s nimi Callist byl by zmizel z Říma,
 v čas kdyby ruka pána sklamaného
 ho nezdržela. Pán byl ovšem pohan
 a nehodu tu chápat nedovedl,
 ba, tvrdé srdce jeho ve mlýn hnalo
 otroka ubohého, aby šlapal
 honicí kolo . . .

Vzdychal tehdy Callist
 a slzy roně nad svým krutým stavem
 dal znáti všem, kdož zřeli bídu jeho,
 že osvícen je náhle světlem Krista.
 I zželelo se obci nešťastníka
 a vykoupila zánovního bratra
 z jha otrockého. Ten den svobody své
 oslavil v krčmě ctihodný náš Callist
 a rozjařen když z krčmy potácel se,
 do modlitebny zbloudil římských Židů
 a vida je tam v tiché pobožnosti
 chtěl způsobem svým šířit světlo víry,

jímž sám tak náhle osvícen byl před tím.

Jim tedy vrahů Ježíšových nadal,
 psů obřezaných, hyen lesklookých,
 smrdutých kozlů — leccos byl by přidal,
 však uchopen byl, vlečen z modlitebny
 a předán krutým lidem praetorovým.
 A praetor pohan tančiti dal metlám
 po hřbetě jeho, načež tento klenot
 křestanů římských odveden byl v poutech
 a složen na loď, vezen v Sardinii,
 kde pracovat měl ve stříbrných dolech.

Však dábel nedá nikdy zaniknouti
 semení svému, v kterém zalíbil si,
 ba, potměšilost jeho vysadí je
 na místo božím sluncem osvícené,
 kde sémě ono s květy určenými
 pro slávu boží, vzchází, roste, kvete.

Marcia, souložnice Commodova,
 jež začla z rozmaru se zajímati
 o víru naši, příslušníky její,
 o dolech uslyšela v Sardinii,
 o strastech trestanců i práci jejich
 i klidné mysli, jíž svůj osud nesou —
 (neb vesměs jenom křestané to byli,
 jež soudy poslaly tam v časech krutých),

i žádala si od biskupa seznam,
jejž císařovi v chvíli lásky dala,
a Commodus je pustil na svobodu.

Callista jméno — nevepsal tam biskup.

Však Callistus sám napravil tu chybu
biskupa kmety. Posla Marciina
přemluvit doved, že jej muž ten přibral
v sbor propuštěných, že jej v město přived
a před úřady zatajil svůj přečin.

Tu sémě Callist v Římě krásně vzrostlo.

Znal rázem naklonit si Zefyrina,
(jenž biskupem byl zvolen v této době),
leb obmezenou, při tom peněz chtivou,
(a tehdy asi peníze, jež otrok
obdržel kdysi k založení banky,
se objevily jako zavolány —
penězi Satan zalévá své sémě)
a biskup dal mu dozor nad hřbitovem
i správu almužen a dohled v církvi.

I začlo zkvétat ono sémě Callist.

Na všechny strany nesl milou vůni,
měl pro každého vlídnou řeč i úsměv,
i ruky stisk a s každým účastenstvím —
had v ráji nemoh mluvit sladší řečí!

Když Zefyrinus zemřel, vznesla obec
 Callista na stolici světce Petra!
 (Mě odmrštilo stádo oblouzené,
 neb nelahodil mu můj přísný jazyk
 a duch můj nelíbil se volným mravům.)
 Tam trůní nyní v slávě hanba naše.
 Teď sémě Callist dozrálo už k plodům.

Sám Satan vládne nad ovčincem Krista
 a sije zmatek v duše vyznavačů.
 Mě, Hyppolita z Pontu, obviňuje
 neřádný muž ten z mrzké haeresie —
 a sám pak hlásá, že bůh Syn a Otec
 jsou jednou osobou! Čí rozum chápe?
 Jak možno, dva že jsou, a že jsou jedno?
 Pekelná stvůro, proklet buď tvůj jazyk!

Z ženatých mužů volí kněze obce,
 v chrám dovoluje přístup hříšným lidem
 a cynicky se směje, že prý Kristus
 sám oddělí si koukol od pšenice!
 A nezamítá svazky žen a mužů,
 v nichž žijí bez kněžského požehnání,
 ba, ženy, jež své děti odložily,
 nechává přistupovat k stolu páne
 a slaboduší jsou tím omámeni.

Napíši knihu o té zrůdné stvůře
a vylíčím ji. Mrzký Jidáš římský
buď poznamenán.

A Ty, Jesu Kriste,
jenž vyhnals kupce z chrámu Otce Svého,
hled' na Svůj chrám, kde peleší se lotr !
A vytrhni ten mrzký dáblův kvítek
z záhonu Svého ! Prašivou tu ovci
z ovčince vyžeň, dej ji v pospas vlkům
a zbav Svou říši toho pohoršení !

LUKIAN.

Kdo zná to jméno? Tisíc pár set let
nositel jeho obýval ten svět.

Žil vesele a v zaměstnání svém
byl soudcem, katem, potom hrobařem.

Heroy, bohy, skvosty tradice,
vše, co se v lidstvu cení nejvíce,

hnal na soud svůj a zlým je soudil rtem
tož pustým žertem, ostrým cynismem —

neb nemoh jinak, byl to jeho ráz,
a exekuce přidělil mu Čas.

Svět rozpadal se. Na soud svůj jej hnal,
dal ránu mu a pak jej pochoval.

Takový hrobník pln je moudrosti
a nejlépe zná řády Věčnosti,

ví, jak je Smrt vždy Žitím honěna —
běh bez konce a věčná obměna.

A po stech letech ještě útěchou
je všem těm, kteří cestou jeho jdou.

KŘESTANKA.

Má lásko věčná, Ježíši, můj pane,
 přístave duše mojí opuštěné,
 proč otálíš, proč nedovolíš veplout,
 proč potácer se mám na vlnách žítí ? !

Mám plno světla v sobě — chci však k slunci,
 chci k slunci svému, Pane Jesu Kriste,
 neb světlo nestačí mi. Ku Tvým nohám
 jak poslušný psík chtěla bych se skrčit,
 v Tvé oči patřit, slova Tvoje slyšet
 a snad by dokonce Tvá drahá ruka
 mou horkou skráň a vlasy pohladila — —
 Ty sladký miláčku můj, Jesu Kriste !
 Hle, tolik lidí krví spečetilo
 svou lásku k Tobě ! Tolik svědků tady
 Tvé mocné slávy ! — Proč já, drahý Jesu,
 mám čekat ještě ? Zapomněl jsi na mne ?
 Má duše čekáním je unavena,
 a krev má hoří, hoří, Jesu Kriste,
 a zapaluje sny mé a mé touhy

a mučí mě — ó dej, ať vylije se
ta horká krev má, Ty se zahal do ní,
jak císař se do pláště svého halí —
ó požádej té horké krve na mně!

Já k praetoru šla: — Křestanka jsem, pane —
já pravila mu.

Zadíval se na mne
brunátný pohan: — Nevadí, ó dívko,
je škoda tebe, ale nevadí to. —
A já mu znova děla: — Nevěstou jsem
já Jesu Krista, jenž je králem světa,
jenž bohy vaše rozvrátil a přemoh,
by jediný vlád věčně na nebesích! —

A pohan znovu zadíval se ná mne:
— Co mám já činiti s tím, milé dítě? —
— Chci smrt, ó pane! — a já prosila už,
— chci k ženichu jít, otevři mi bránu! —

Dal do smíchu se: — Je-li řádný člověk,
tvůj ženich, počká na tě, dívko milá.
Však nevěř tuze! Má-li dlouho čekat,
pak snadno odvrátí se od tvých lící
tvůj ženich nazaretský, neboť časy
s nich kouzlo setrou . . . a ty víš, že muži
jsou jenom jarních květů žádostiví . . . —

Já řítila se jako štvaná srna
z praetury, Kriste . . .

ted' zde pláči, stenám
a Ty to víš, Ty slyšíš moje prosby
a víš, co chvěje ubohou mou duší —
proč nevyslyšíš, ženichu můj jasný?!

Jak úsměv slunce plála prý tvář Tvoje
a jako hvězdy hořely Tvé oči —
tak vypravují. Tak jdeš sněním mojím,
když bdím, tak přicházíváš k lůžku mému,
když únavou se zavrou zraky moje —
ó vezmi k sobě nevěstu svou, pane,
mé žhavé čisté tělo vezmi k sobě,
dej vplouti v přístav lodce přeubohé
a slunce spatřit strhaným přej očím !

CÍSAŘ GALLIENUS.

Rudé světlo vnikalo sklem střechy
 v širý prostor palácové lázně,
 kde si císař Gallienus hověl
 na lehátku měkkém purpurovém.
 Rudý mramor lázně lesk se matně,
 z něho blýskaly jak mrtvé oči
 sklíčka mosaikových ornamentů ;
 voda ze zlatých rour kapající
 do stříbrných nádržek a misek
 naříkala steskem němých slzí.

Na stolečku ze slonové kosti
 čekal zlatý pohár za pohárem,
 v nich krev růží přimísená byla
 k štavě révy, jak o závod voníc
 s dechy olejů a syrských mastí.

Gallienus zadíval se vzhůru,
 kde den skon svůj rudým světlem věstil,
 a tak líně přemítal v své duši ;

Barva červená je barvou smrti . . .
 Slunce mře v ní . . . Lidská krev je rudá . . .
 Rudý jest i císařský náš purpur . . .
 Smrt má poslední vždy slovo v žití . . .
 Proto pijme, pijme, Galliene!

Vypil pohár jeden a dál myslil:
 Valerian, císař a můj ottec,
 v perském zajetí je u Sapor.
 Barbar Sapor prý mu na šíj vstoupá,
 když se na koně chce vyšvihnouti !
 Bědný otec ! Jistě trudnou starci
 taká, málo císařská ta služba,
 jistě hřbet jej často pobolívá !
 Ale člověk nějak žíti musí,
 aby nějak zemřít mohl jednou.
 A mně věru časem líto jeho —
 co však dělat ? Pošetilci míní,
 že by Říma slušno bylo válkou
 starce císaře si vysvobodit —
 Válka ! kdes až na končinách světa !
 A kdy barbarů vztek rozpálený
 moh by zkrátit předčasně dny starce !

Vypil pohár druhý a dál myslil:
 Vlastně v jádru lhostejno mi všecko.

Nechce se mi. Mdlá je duše moje.
 Proto nelze táhnout do Persie.
 Nechce se mi. Dost. A všecko marno.
 Všecko padá. Nelze zmoci Fatum.
 Mudrc podrobí se bez odporu.
 Odpad Egypt — nemůže Řím žít
 bez pavučin egyptských těch pláten?
 Skythi Asii nám zpustošili —
 zajde Řím bez ledkového mýdla?
 Gallii nám urval samozvanec —
 hrozí proto státu nebezpečí,
 že nebude v Římě gallských látek?
 Měli jsme ty provincie vskutku?
 Prodej otroka, zda víc ti zbude,
 než nejasná upomínka na něj?

Vypil pohár třetí a dál myslil:
 Co se bude jíst as dneska večer?
 Co je připraveno pro zábavu?
 Co se hrá as po divadlech zítra?
 A co v Cirku? — Otázek tu tolik,
 že se člověk věru divit může,
 jak lze míti ještě jiných zájmů!
 Ztráta provincií! Samozvanci,
 docela i žena mezi nimi!
 Zenobia v Palmyře až kdesi —

u všech bohů! Což nás neunesе
říše římská? Nás i dvakrát tolik?
To se zove u mne pýchou Říma,
že v něj věřím . . .

Tahle Zenobia,
už i žena . . . chce prý táhnout na Řím . . .
Je prý cudná . . . Je-li krásná, nevím . . .

Vypil zase pohár a dál myslil:
Bude nějak. Nač se dnes už děsit?
A ten purpur kolem . . . sama krev už
vyjít chce s ním se pomilovat . . .
pomůže jí někdo jednou jistě
jak těm druhým . . .

Bráti krásné ženy
do lázně si — příjemno je vždycky,
prefektům tam poslat staré babky —
byl to nádherný vtip, dobrý nápad,
však se také chechtal kde kdo v Římě . . .
Ale opakovat se to nesmí:
prefekt takový je jako velbloud,
jenž žert snese jen do jisté míry.
Ne je dráždit . . .

Nanovo se napil.
Senat . . . ano, něco napadlo mi
o senatu . . . Senat . . . Senat . . . nevím,

co to bylo . . . Ostatně ten senat
 dnes je hříčkou v mocné ruce naší.
 Často žertík stropím já si s otci,
 otcové však nepohnou ni brvou.
 Ach, těch šest set hrdých mocných králů,
 šest set sloupů staré římské říše
 není více. Krev tu římské síly
 vypustili moji předchůdcové . . .
 Zašli králové, by žít moh císař.
 Podtrhlo se šťastně šest set sloupů —
 a strop padá. Dneska nebo zítra
 na hlavu nám spadne. Cítíme to . . .

Nový pohár vypil a dál myslil:
 Všemu konec. Není bohů onde,
 a zde vše je vyvráceno z dráhy,
 tam že není bohů . . . Sláb je člověk,
 nedovede státi o své síle.
 Vemte bohy mu, a vzali jste mu
 zem pod nohou . . .

Život jest jen tíhou.

Nutno nésti, nežli přijde konec . . .
A ten nový, křestanů bůh oněch
láme duše, zotročuje lidi —
ten tak ještě chyběl tomu světu! . . .

Rudé světlo shaslo . . . Hle, ten purpur
svítí hladově tak na mé tělo —
netrpěliv jsi už? Přijde chvíle,
kdy má teplá krev se vinout bude
k tobě jako žena rozvášněná . . .

Strpení měj . . . Vyhrne se jistě . . .
Otevře jí někdo jistě dvířka
jako té těch druhých . . . předchůdců mých . . .

A zas pohár přiložil si ke rtům . . .

SEN CÍSAŘE PROBA.

EM. PEROUTKOVI.

I.

— Svůj pozdrav vzkazuje vám císař Probus,
otcové shromáždění.

Nesmrtným
 dík bohům vzdávám, že vám nezklamali
 tu důvěru, již jste mi věnovali.
 Je pokořena vzdorná Germanie
 a devět králů lidu toho přišlo
 a prosíc padlo k nohám mým a vašim.
 Dnes barbarové sejí, ořou pro vás
 a těly svými chrání hranic říše,
 dnes jejich stáda na nivách se pasou,
 by naší potravou se stala jednou.
 Tož, jak se sluší, otci shromáždění,
 oběti díků dejte přinést bohům
 a koruny, dar vděčných gallských osad,
 měst asijských i provincie nilské,
 jež tuto posílám vám, vděčně složte

v chrám Capitolský Jova Nejlepšího,
 v chrám Gradiva, jenž chrání Řím svým štítem
 a ostatním všem bohyním a bohům.
 Neb Roma nemá nepřátel už více.
 Je pokoj v Rhätii a Illyricu,
 Thrak v dobrodiní míru klidně dýchá
 a Isaurie žije v bezpečnosti.
 Mír leží na asijských plodných polích,
 klid Egypt má, a Parth se vrací, zděšen
 nad mocí naší, v hloubi země svojí.
 Na osluněných vršcích Hispanie,
 na gallských pahorcích i mírných kopcích,
 v jichž klínu smavá Vindobona leží,
 — kde všude dosud voják ozbrojený
 svůj život háje vládu Říma chránil —
 teď réva zelená se, aby dala
 v podzimcích krev svou, krev to míru slavnou
 k radosti lidí, k slávě věčných bohů.
 Teď, otci shromáždění, ještě jednou
 ponesu válku přes hranice říše,
 bych posledního nepřítele zničil —
 a potom budem žiti z plodů míru,
 jak člověk, jenž se přičiňoval v síle
 let mužných, tráví ovoce jich v stáří.
 Chrám Janusův se zavře, otci, navždy
 a hrubý voják svlékne brnění své

a rukou, která dosud mečem vládla,
 pluh uchopí a klidně stoupat bude
 za těžkopádným chodem tažných volů,
 či námořníka obleče šat lehký
 a hbitou lodí popluje v kraj dálný,
 by rovnováhu zjednal v darech krajin
 a v mnohých výrobcích a vynálezech
 národů, které dělí vody moří.

Neb vojska nebude nám více třeba.
 Meč, pravda, mocnou obranou je vlasti,
 však dvojsečná to zbraň — a byly časy,
 že římské meče zhoubu nesly Římu.
 Zrušíme vojsko, otci shromáždění,
 jak zbytečnou věc a dost nebezpečnou,
 a vládu míru, která dosud plaše
 v snech básníkův a filosofů chví se
 jak vzdušný přelud, přivedeme na svět.

Svět Římu oddán jest jen pro své štěstí,
 je slušno dát též trochu štěstí Římu. —

II.

— Vojáci, druzi, písář Makrobios
 mi řekl, jaké psaní Imperator
 do Říma poslal . . . Nětřeba prý vojska!

Prý tažení to poslední je vůbec,
 jež proti Parthům podnikneme nyní!
 Prý voják bude domů poslán potom,
 by role vzdělával a stáda pásl,
 či, chce-li, plahočil se jako kupec
 po cizích mořích... Psáno tak. Však kdož ví?
 Bývaly časy — a to znáte, bratři —
 že obmyslně z vůle císařů kdys
 legie celé sesekány byly?!

Kdo vnikl v zámysly a duše mocných?
 »Zrušíme vojsko...« napíše se otcům
 a zatím třeba plán je složit řadou
 nám k nohám pěkně hlavy naše mladé...
 Vojáci, jaké mínění je vaše? —

— Můj centurio, Makrobios nelže.
 Oh, není příznivcem nám Imperator!
 Já slyšel, kterak vyjádřil se kdysi,
 že voják nesmí zdarma chleba jísti.
 A proto hnal nás k pracím nevojenským
 a kázal lesy kácer, valy vršit,
 příkopy hloubit, až nám měkké dlaně
 jak kora ztvrdly... Není přítelem nám
 a věřím pevně, že nás zničit hodlá,
 vždyť dosavadní činy o tom svědčí! —

- A my jsme císařem jej učinili! —
- My zbudovali celou slávu jeho! —
- My Říma mečem byli v těžkých dobách! —
- A meč ten zlomit chce a hodit k zemi! —
- Vojáci, bratří! Takto v jiných časech se nesmělo psát o vojáku římském —
- Svou krví smazat byl by musil vždycky takové řádky zpupný Imperator! —
- A nevděčný! —
- A málo pamětlivý
ne svých jen dějin, ale dějin římských! —
- Neb vojsko vždycky císaře si našlo! —
- A císař donativ dal! —
- Nezaniklo
to právo vojska, at to Probus pozná! —
- Tam k němu, k němu bratří! A zbraň v ruce! —

III.

Věž stála u Sirmia. V Sirmiu kdys
 byl zrozen Probus. Byl-li klid, rád trávil
 zde chvíle oddechu. Kol tábořilo
 ve stanech vojsko, jež se sbíralo zde,
 by s jarem vyrazilo proti Parthům.
 Bažina byla u města, již toužil
 vysušit, zplodnit. Kázal kopat stoku
 ku proudům Sávy. Věž pak postavit dal,
 by osobně moh přehlížet v čas každý
 vojáků práci.

Na věži dlel právě.

A dívaje se do modravé dálky,
 prolétal duší, kam zrak nedostihl:
 svět nekonečný, města, nivy, lesy,
 pahorky, cesty, vody oceanu,
 národy různé, božstva rozmanitá —
 vše viděl duší, pronikal a cítil
 moc, slávu, velkost svého imperia
 a o čase snil, kdy nad tímto světem
 mír a klid věčný panovati bude . . .
 mír z jeho ruky . . . kdy jen réva krev svou
 prolévat bude k požehnání lidstva . . .

A neslyšel ty kroky přitlumené
 po schodech věže, nevzrušil ho šepot

sípavých hlasů, zařinčení mečů,
jež dotecky se . . . neviděl tu zlobu
planoucích očí — opřenu skráň o dlaň
díval se v dálku . . . tak mu první voják
meč věhnal bokem k poklidnému srdci.

Pad Probus.

Přešel z snů svých beze slova
v říš pokoje a klidu . . .

Ticho . . .

Zkamenělí
žoldnéři stáli . . .

Potom protrhli se
ze hrůzy činu. Tiše odkrádali
se věží dolů, jakby vzbudit báli
se císaře, jenž zdál se v krvi dřímat . . .

VE VOJŠTĚ CÍSAŘE KONSTANTINA.

Jsme povoláni do legie Krista.
 Náš imperator Beránek je tichý,
 a bojujeme za království jeho.
 Kříž praporcem nám, věříme, že přáno
 nám bude postavit jej jako trofej
 nad dobytými dušemi a srdeči.

Jsme povoláni do legie Krista.
 A tobě přisáh boj náš imperator,
 nevěstko světa, jež se Římem zoveš,
 jež přepita jsi krví mučenníků
 a ohlušena chropotem jich smrtným,
 ty dcero Beliala, matko zkázy,
 nádobo jedu, marnosti a zlosti!
 Vojáci Krista dáváme se v pochod,
 náš imperator vjede v plné slávě
 do tvojich bran a na tvou šíji vstoupne
 v prach poníženou, neb dny tvoje sečet
 a odkázal tvé hrdlo mečům našim.

Vojáci Krista dáváme se v pochod.
 A meč ten vnikne v prsa bezestoudná,
 a kopím proženeme vnitřnosti tvé
 a šípy protknem ničemnné tvé srdce.
 Za vlasy povlečeme tebe prachem
 v ssutinách všeho, co jsi vyzískala
 smilnictvím svojím, bohy tvoje dáme
 plamenům v pospas, chrámy model budou
 konírnou ořů našich, a tvé domy,
 pelechy hříchů, rozmeteny budou,
 že na kameni kámen nezůstane.
 Prach země budeš polykat, jež pyšně
 jsi vládla světu, děvko nestydatá,
 než tělo tvoje dáno bude červům
 a hmyzu nečistému k tučným hodům.

A imperator, Beránek náš, vjede
 do ssutin bláznivé tvé zhýřlosti
 a kříž svůj vetskne na zničení tvoje.
 A s tebou zajdou všechna díla tvoje,
 tvá bídná sláva, pyšné povznesení,
 a velké ticho po tom všem jen zbude.
 A hroby ožijí, jež připravila
 jsi svatým svědkům, božím mučenníkům,
 a kosti jejich vstanou v slávě svojí,
 a po tvém hrobě, děvko, kráčet budou !

Beránku boží, imperatore náš,
buď zdráv! My v život věčný doufajíce
zdravíme tebe! Meče naostřeny,
krev rozpálena prudkou nenávistí —
tak připraveni jsme k tvé pomsty dílu!

DIOCLETIAN.

Nuž, Aurelie, viděl jsi můj palác
 i sad můj; viděls vysokou zeď kolem,
 již ptáci jen a šumícího moře
 hlas přelétá — tak zavřel přístup světu
 k svým posledním dnům Diocletian tvůj.
 A ty mi neseš v amfoře své duše,
 — ne, vojáku, neklesej na kolena,
 zde nestojí tvůj dávný imperator,
 jen člověk, jak ty — poselství mi neseš
 z onoho světa: Konstantinus vdává
 za Licinia sestru svou, a zvou mě
 k té svatbě v Milan . . . (Pro mé seschlé hrdlo
 tam pevnou kličku mají připravenu.) —
 Vojáku, chvíš se? V kolika pak bitvách
 jsi ty mě viděl? Ukaž věrné oči!
 Což myslíš, že se teskněj loučit budu
 s těmihle legiemi zelných hlávek,
 než loučil jsem se, osudy syt kdysi,
 se svojím vojskem, purpurem a vínkem,

s říšemi, městy, nádherou a slávou?
 Stáls při tom v Nicomedii a viděls
 ty slzy Diocletiana, když jsem
 naposled legie své oslovoval —
 při Jovu, vždyť já z vězení jsem prchal
 a valete svým spoluvězňům dával,
 a když jsem viděl vůz svůj připravený,
 jenž dovézt měl mě v Dalmatii moji,
 tu chvějná duše má se omývala
 z lidského hnusu — to vy zvete pláčem.
 Z lidského hnusu, pravím, Aurelie,
 to rub byl všeho, tak já cítil život.
 A nechrání-li zdi Spalata mého
 mě nyní před ním — nezbývá, než zemřít.

Tvůj Konstantin a ten tvůj Licinius . . .
 Svět nezměnil se, věř mi, Aurelie.
 Ten Licinius stával jako otrok
 u dveří mojich, střemeny mi držel,
 když vyjízděl jsem — jaké má on oči?
 Já neviděl jich, měl vždy hlavu k zemi.
 A Konstantin, byl tribunem vém vojstě —
 jak učil se mým gestům panování!
 Když Galerius, caesar můj a zeť můj,
 Peršany poražen byv na Eufratu,
 před tvář mou přišel a já přede dvorem

a vojskem vším jej pěšky běžet nechal
 v purpuru podle vozu míti celou,
 jej, obra, jenž se pyšnil božským otcem
 — mät Romula prý přišla v těhotenství
 nějakým bohem v podobenství hada —
 on běžel, vlasy rval si, úpěl, prosil,
 bych dovolil mu novým bojem smýti
 porážky hanbu — — já zřel Konstantina,
 jak třásł se a oči vypouleny
 mě zbožňoval — a on ví, že já viděl.
 Když Alexandrie jsem dobyl strašným bojem
 a kázal vzpouru mečem pobíjeti,
 až vystoupí krev koni po kolena,
 zas viděl jsem, jak žasl — a on ví to.
 A když jsem dal pak poklesnouti koni
 o prvý trup, by nohy krví zbarvil,
 a vraždy zastavil jsem, žasl znovu
 tvůj Konstantinus, imperator nyní,
 a ví, že usmál jsem se jeho mládí . . .
 A Licinius dnes můj purpur nosí,
 a Konstantin mým gestem světu vládne . . .
 Snad stydno jim, že paměť moje žije,
 a mní, že ret můj posměšně se stáhne,
 když obrazy z ní dávné vystupují?
 Či bojí se, že moh by starý člověk
 purpurem přikrýt vetché tělo znovu

a říci jim: pryč, ruce nepočivé,
od díla mého, Augustus se vrací? . . .
Tak malicherný svět jest, Aurelie,
a hnusný, doterný; vnik v hradby moje,
nuž, půjdeme mu s cesty, Aurelie.

Hledě, čet jsem ondy — poslali mi z Říma
knih kupy, rád se hroužím v jejich smysl,
neb poet bystrý označiti umí
ty pocity, jež nosíme v své hrudi
a kterým tvaru dáti nedovedem —
Lukian, Hellen, psal to, vtipná hlava
a jazyk, jenž i do Olympských bodá:
jak podsvětím jde Hermes s jakýms Řekem
a ukazuje žlutavé mu kostry,
to Narciss byl, to Nireus a jiní;
však Řeku chce se na Helenu patřit,
i zvedne Hermes bílou jednu lebku:
Zde Helena! — A pro tohle, Řek trne,
to pyšné loďstvo o tisíci lodí
a zahynutí lidí bezpočetných,
měst zničení a boj i mezi bohy?! —
Pro tuhle kost zde . . . Cítíš, Aurelie?

Viz za sto roků; lebka Konstantina
a Diocletianova a třetí
leb žebráka, jenž od města vlek k městu

své choré údy, leží vedle sebe —
 co bylo v nich? A které cena vyšší?
 A býval čas, kdy Diocletian ten,
 jsa nezmoženým velkým vládcem světa,
 žebráku záviděl, že jak pták volně
 a beze hnusu poletuje světem.
 A býval čas, že Konstantinu ve snách
 leb jevila se Diocletiana,
 prostého salonského zahradníka,
 leb třesoucí se stářím děsila ho . . .
 Svět malicherným jest, můj Aurelie,
 a hloupým . . .

Znáš ty žití mého dráhu?

Senator římský, starý Anulinus,
 propustil otroky. A dva z nich byli
 Dalmati rodem, otec můj a matka.
 Já viděl Řím a jeho imperium,
 zvěst o bojích a dálných provinciích,
 poplatných kmenech jímalou duši.
 Já vojákem rost. Císaře jsem viděl,
 mohutné slavné stoupati a klesat,
 a každým pádem tím se třásla říše.
 Už bylo hračkou Peršanů a Gallů,
 Aegyptů, Daků, legií a kohort.
 A tenkrát bozi vsadili mi v duši
 hlas tajemný, jenž stále rozkazoval:

Výš stoupej! ... Syn dalmatských propuštěnců
 byl císařem. A ty víš, Aurelie,
 jak zachytil jsem říši klesající
 a podepřel ji silou žití svého
 a nový základ dal jsem, nové hlavy
 té stavbě hrdé, bohy založené.

Však tenkrát cítil jsem už, Aurelie,
 co dnes vím: Konec všeho — žlutá lebka.
 Já cítil to, a lidé necítili.
 Já viděl hlavy sehnuté až k zemi,
 já viděl všude jenom jednu vůli,
 tož svoji; moje noha nešla zemí,
 však stoupala po šíjích nahrbených;
 já duše lámati moh jako třtiny
 a osudy všech držel v ruce svojí.
 Ošklivost nad vším vešla v duši moji,
 hnus prolnul krví mojí v arteriích.
 Ach, Aurelie, když jsem v noční chvíli
 stoup na paláce svého bílou střechu
 a viděl hvězdy, které stejně svítí
 nad vzdálenou mou tichou Diokleí,
 já oči přivřel, bych zřel její skály
 a mněl, že slyším hukot svého moře . . .

Tu stanul přízrak jakýs před mým duchem:
bůh křesťanů . . .

Ty víš, jak děti domu
já trpěl kolem jeho vyznavače
a poct jim dopřál, důstojenství vojska,
ač Galerius varoval mě vždycky,
více citem hnán, než úvahami ducha.
A divný bůh ten rostl v srdcích lidských,
a já se často tázal kněží jeho,
co přeje si, i říkali mi kněží,
že říše jeho není z toho světa,
že vladařem chce býti duší pouze —
k nevíře bajky, bajky, Aurelie.

A tajemný hlas v nitru rozkazoval:
Zab toho boha, zab jej! —

Kterak zabít?
Jak potřít jej, když sídlí v srdcích lidských?

A Galerius prosil: Meče z pochvy,
bij křesťany! Jich bůh je zhoubou říše.
Jak červ se provrtává tělem sloupů
římského imperia: Sije rozbroj
v legiích tvojich, rádech, institucích.
Stoupenci jeho rvou se mezi sebou
a sekty tvoří; proklínají sebe

ti kněží jejich, zatracují sebe;
 tvých bohů nectí, ale též ne svého.
 Hle, pobouřili se mi v Melitene
 a v Syrii. — Tak Galerius bouřil
 a začal mečem honit boha z duší.

Já díval se. Tu jednou otrok přines
 list zachycený, Theonas kde biskup
 psal komorníku mému, křestanovi,
 že nutno plnit dvůr můj věřícími,
 kol osoby mé křestanů spnout řetěz
 v hodnosti dosazovat pokřestěné —
 pak odstraniti Diocletiana.

Tak chtěl bůh jejich? Zapálili palác
 nad spící hlavou mou v Antiochii —
 a tu jsem teprv poslech Galeria
 a válku začal s neviděným bohem.

A on mi dával po stu, po tisíci
 v šanc těla věrných svojich vyznavačů,
 já pod meč klad je, na kříže je vbíjel
 a ohněm ničil — bůh se nezastal jich
 a nezjevil se. Jen jak matný přízrak
 plul přede mnou a nebyl k zapuzení.
 To jediný byl nepřítel můj tenkrát,
 jímž nedoved jsem, nemoh pohrdati,
 ba, chvěl se před ním Diocletianus.

A z dálných končin, ze všech koutů skrytých
 on posílal mi svoje vyznavače,
 já zabil je, on v jiné duše vstoupal,
 bůh ukrutný a nedostižitelný . . .

A v posled ošklivost mě jala z něho
 tak jako z lidí. Šel jsem do Salony . . .

Dnes, Aurelie, vím, on čeho žádal.
 Tys vylíčil mi bitvu s Maxentiem
 u Saxa rubra, mostu milvijského.
 Kříž, řekl jsi, se zjevil Konstantinu
 na pláni nebes, kolem něho nápis:
 V znamení tomto zvítězíš — tak aspoň
 vám císař přisah. Snad to pravda. Potom
 znak Ježíšův tkvěl na korouhvích kohort
 a v jeho jméně začalo se vraždit
 jak v jméně Marta za dob mojich kdysi.
 A bůh ten sedě v srdcích svých věrných
 v boj urputný krev jejich rozpaloval
 — jak, třicet tisíc mrtvol spočetli jste? —
 nu, vidíš: chtěl se také napít krve,
 po níž tak dlouho musil marně žíznit
 a které záviděl dřív bohům našim . . .
 Pak v plné slávě sed si na trůn jejich
 se svými knězi, biskupy a jáhny

a spokojen jest. Konstantinus také.
 A — známka času — víš, že Galerius
 křesťanské kněze prosil, umíraje,
 by modlili se za něj k bohu tomu?

Tož vidíš, že už mohu lebku svoji
 v klín země vložit, odpůrce můj zmožen,
 a zmožena jej vidím Konstantinem,
 tím Konstantinem! Kterak maličkým je
 bůh křesťanů, a kterak malicherným
 byl Diocletian, že tak s ním válčil!

Je hnusno z všeho, Aurelie, z všeho
 i z sebe sama . . . Vale, Aurelie!

Tys jediný, jemuž se otevřela
 má duše nyní, poprvé v mé žití,
 neříkej o tom — ostatně by nikdo
 ti ani možnost toho neuvěřil.

Teď v říši mrtvých zajdu, Aurelie,
 se svými bohy, které ctil jsem v žití —
 nebudou nyní ležet kosti moje
 tam podle koster Marta, Jupitera?

Ty vrat se v Milan, vyříd díky moje
 oběma vládcům za pozvání k svatbě,
 a rci, že nesnese už staré tělo
 námahy cesty.

Vale, Aurelie !

Až dívati se budeš z lodi svojí
na Salonu mou v slunci rozloženou,
pak můžeš tiše říci mému moři:
Diocletian byl . . .

IMPERATOR AUGUSTUS
FLAVIUS CLAUDIUS JULIANUS.
EMILU SAUDEKOVI.

I.

Můj Oreibasie, hle, každá chvíle
 mě vede dále od tvé drahé duše,
 hovoru tvého a tvé moudré rady!
 Má vojska jako valný proud se valí
 k hranicím říše a dny spočít možno,
 kdy po perské se rozlijeme zemi —
 však vzdálen tebe, chci být přece s tebou,
 a proto budu, když mě touha sevře,
 to, co bych hovořit chtěl k duši tvojí,
 skládati v lístky. Domnívat se budu,
 že vyprávím ti jako v nedávných dnech,
 a ty že poslouchaje sedíš blízko;
 přátelský pohled upíráš k mým očím,
 tu hlavou kývneš, tu cos poznamenáš,
 tu povstaneš a ruce podávaje
 můj závěr schválíš upřímnými slovy.

Ty lístky při návratu dosvědčí ti,
že přání tvé přec vyplněno bylo:
tys táhl proti Parthům s Julianem,
ač císař Julian ti nedovolil
a v Antiochii ti zůstat kázal,
v tom shoduje se s řečí Galilejských,
že lékaře je potřebí jen chorým,
a ne těm zdravým. A tvůj Julianus
je jist, že zdráv se z výpravy té vrátí
a v řadě let tak zřídka potřebovat
umění lékařského tvého bude,
jak často vyžadovat bude sobě
rad přátelských a zlatých zkušeností.

II.

Můj Oreibasie, jak den byl krásný !
Zas Helios můj pohledem svým teplým
probouzí stromy z netečného spánku,
jak láskyplná matka děti budí
a v zeleň oblékat se je nutí;
vlaštovky švižně vznášeji se modrem
a provázejí k hranicím nás perským,
jakoby průvod povinný dát chtěly
legií orlům; táhnem stinnou cestou,
kde šumných pramenů jest stále hojnost,
kde cypřiš s platanem nám chládek dává,

když odpočívat nutno; v také chvíli
má duše sílí obvyklým se douškem
ze zdroje Platonova.

Sladko žíti!

A chtěl bych sladkost toho žití dáti
celému světu, Helie můj velký,
dát radost lidstvu, jak ji cítí stromy,
prameny, keře, trávy, ptactvo vzduchu
i němý kámen po truchlivé zimě!
Dát svěžest duším, blahé teplo krvi
a štěstí života zas bědným srdcím
po tmavé mrazné zimě galilejské!

III.

Hle, vojsko odpočívá v stínu palem,
a já, můj Oreibasie, jdu k tobě!

V snu dnešní noci chlapcem jsem se viděl
a procitnul já dál dlel duší v krajích
mladostí svojí. V dálce v Bithynii
je statek malý nedaleko moře,
a přec zas daleko tak, že mu poklid
žvanivý kupec nikdy neporuší
ni drzý námořník. Blíž statku zvedá
se malý kopec, s něhož spatřit možno
propontské moře, ostrovy a město —

a k těmto hodům očí dýchá vůni
 mateřídouška, svlačec, bujná tráva.
 Klid svatý kolem. Možno čísti v knize
 a stíhat myšlenek let, možno hledět
 na zeleň moře, stíhat vlny, lodi.
 Jest zahrada tam, prameny i koupel
 a vinice, jež památkou je malou
 mé práce rolnické... Tam žil jsem dětství.
 Mou matku vzala smrt mně, nemluvněti,
 a krví otce bratrovec můj, císař,
 si purpur zbarvil právě oblečený,
 když hochem byl jsem. Eunuch Mardonios,
 Skyth, barbar rodem, ale Hellen duší,
 jenž matce mé byl od děda dán kdysi,
 byl mladosti mé prvním učitelem.
 Ten dobrý stařec, který rodiče mé
 otvíral světy básní Homerových
 a Hesioda cenu znát ji učil,
 ten opuštěnou moji mladost pojal
 za slabou ruku, v Helladu ji zaved
 tou cestou, kterou matku mou kdys vedl,
 a na šlépěje její ukazuje
 mně oživil ji, již jsem navždy ztratil.
 »Na Delu kdysi blíže chrámu Foiba
 jsem viděl palmu mladou, sličnou vzrůstem«
 — ó matko, z toho Homerova verše